

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok XIX: 2021

Grudziądz, dnia 07.01.2021 r.

Nr 2 (680)

1224. spotkanie

Beata Arendt

WILLA VICTORIUSA DLA LICEUM PLASTYCZNEGO

Zrujnowana willa Victoriusa przy ul. Armii Krajowej została nieodpłatnie przejęta przez miasto. Już niebawem piękny, zabytkowy budynek odzyska swój dawny blask, a w jego wnętrzu swoje artystyczne skrzydła rozwinie młodzież z Liceum Plastycznego.

– *Mamy ambicję rozwinięcia „Plastyka” w świetną szkołę artystyczną. Jest to nawiązanie do słynnej Pomorskiej Szkoły Sztuk Pięknych Wacława Szczęblewskiego, która w okresie międzywojennym kształciła elitę artystyczną Grudziądza i regionu. Myśląc o rozwoju naszego miasta trzeba pamiętać, że Grudziądz zasługuje też na inwestowanie w swoją intelektualną sferę* – podkreśla prezydent Maciej Glamowski.

Zdaniem władz miasta inwestycjom ekonomicznym musi towarzyszyć troska o tego rodzaju wartości, które w długofalowej perspektywie również okazują się fundamentalnymi elementami tego, co składa się na naszą grudziądzką tożsamość. Wiele pomysłów można czerpać z tradycji i historii miasta. W powszechnej świadomości uległa zatarciu postać Wacława Szczęblewskiego (1888-1965) – człowieka, który był jedną z ważniejszych osób inspirujących rozkwit życia kulturalnego w międzywojennym Grudziądzu.

To dzięki niemu w roku 1922 roku otworzono Pomorską Szkołę Sztuk Pięknych w Grudziądzu – pierwszą tego typu placówkę na Pomorzu. Była to trzyletnia szkoła, w której nauczano technik malarskich, malowania: z natury, aktów, martwej natury i pejzażu, modelowania w glinie. Prowadzono tam także wykłady z zakresu historii sztuki. Osobny przedmiot stanowiło nauczanie kompozycji ornamentu na podstawie motywów kaszubskich. W połowie lat 20. XX w. otwarto w szkole oddział sztuki stosowanej. Wacław Szczęblewski prowadził także kursy sztuki stosowanej dla rzemieślników i robotników.

Renoma Szkoły sprawiła, że po niespełna 10 latach zaproponowano jej przeniesienie do Gdyni. Dziś chcemy ducha Wacława Szczeblewskiego przywrócić Grudziądzowi.

Willa Richarda Victoriusa zlokalizowana przy ul. Armii Krajowej 21-25, w kwietniu 2020 roku została wpisana do rejestru zabytków.

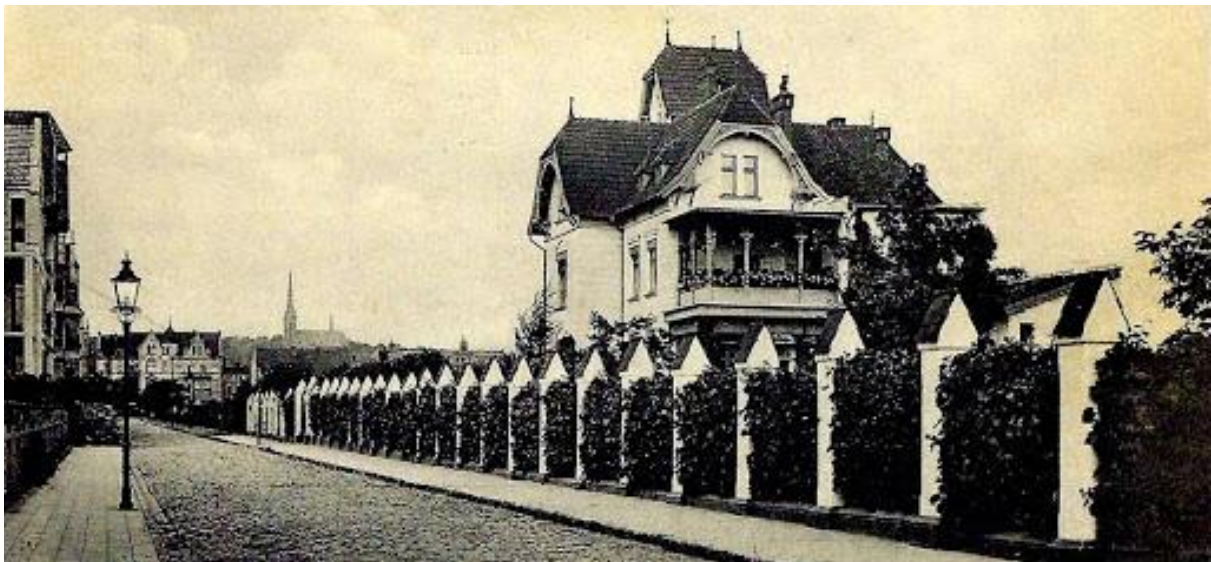
Jednym z pierwszych właścicieli Willi Victoriusa w 1900 r. był Richard Victorius, syn założyciela grudziądzkiej emalierni Herzfeld&Victorius – dzisiejszego Hydro-Vacuum. Willa mieści się przy ul. Armii Krajowej 21-25, na terenie dawnego Przedmieścia Kwidzyńskiego, przy Ogrodzie Botanicznym. Do odzyskania przez Polskę niepodległości ulica nosiła nazwę Schwerinstraße, po 1920 r. do 1925 r. Skwierzyńska, później Sobieskiego. W czasie okupacji Niemcy przywrócili nazwę Schwerinstraße. Po II wojnie światowej była to Michajłowa i Armii Krajowej.

W latach 1923 do 1933 r. willę zamieszkiwał jeden z największych przedsiębiorców dawnego Grudziądza, obywatel polski narodowości żydowskiej, założyciel i właściciel Grudziądzkich Zakładów Przemysłu Gumowego PePeGe Samuel Halperin (po 1895-1933).

Willa jest w swojej okolicy wyjątkowym obiektem architektonicznym wpisującym się w zabytkowe piękno całej ulicy Armii Krajowej. Historycznie w tym miejscu lokowano przeważnie zabudowania koszarowe oraz reprezentacyjne kamienice zamieszkiwane przez wysokich rangą wojskowych. Na tle ścisłej zabudowy willę wyróżniała rozległa działka z ogrodem oraz ciekawy kształt budynku. W czasach

swojej świetności zachwycała wyjątkową sztukaterią, elementami boazerii, prezentując niezwykle reprezentacyjne wnętrza. W późniejszych latach znajdowała się tam także siedziba milicji i policji. Policja opuściła gmach po zmianie systemu w latach 90. XX wieku, przenosząc się do opuszczonych przez wojsko budynków koszar na ul. Chełmińskiej. Od tego czasu budynek willi stał nie zabezpieczony i niszczał.

Rewitalizacja wili wpisuje się w cały szereg remontów cennych zabytkowych obiektów w Grudziądzu realizowanych przez władze miasta.

Fot. archiwum UM/zbiory W. Cetkowskiego/zbiory Z. Zawadzkiego

Redakcja Biuletynu KMDG składa serdeczne podziękowania Autorce za udostępnienie tekstu do niniejszego Biuletynu oraz wyrażoną zgodę na jego uzupełnienie.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.